EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.12.18.
COM(2025) 798 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

A legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensek esetében a halászati kapacitás és a halászati lehetőségek közötti egyensúlynak a közös halászati politikáról szóló 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 22. cikke szerinti elemzésére vonatkozó naprakész iránymutatás

1. BEVEZETÉS

Az Európai Uniónak kilenc legkülső régiója van, amelyek az európai kontinenstől távol, az Atlanti-óceánon, az Indiai-óceánon, a Karib-tengeren és Latin-Amerikában találhatók: Francia Guyana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion és Saint-Martin (Franciaország); Azori-szigetek és Madeira (Portugália); Kanári-szigetek (Spanyolország).

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 349. cikke elismeri az említett legkülső régiók „gazdasági és társadalmi strukturális helyzetét, amit távoli fekvésük, szigetjellegük, kis méretük, kedvezőtlen domborzati és éghajlati viszonyaik és néhány terméktől való gazdasági függésük súlyosbít, amely tényezők állandósága és együttes hatása súlyosan hátráltatja fejlődésüket”. Rendelkezik arról, hogy az uniós jogszabályokban és szakpolitikákban – köztük a „halászati politika” terén – egyedi intézkedéseket kell elfogadni, amelyek segítik e régiókat az említett kihívások kezelésében.

2022-ben a Bizottság közleményt fogadott el az Unió legkülső régióiról([1]), amelyben új stratégiát határozott meg e régiókra vonatkozóan, ezzel ismételten megerősítve a Bizottság elkötelezettségét aziránt, hogy az uniós jogalkotási és szakpolitikai javaslatok – többek között a közös halászati politika (KHP) terén is – tükrözzék e legkülső régiók sajátos jellemzőit.

Az uniós halászflotta egészéhez képest a legkülső régiók halászflottái kiszámú, túlnyomórészt kisüzemi és családi tulajdonú hajóból állnak, ezért halászati stratégiájuk jellemzően heterogén, üzemeltetésük energiaigényes, és különösen nehéz óceáni és meteorológiai viszonyok között működnek, ami nagyban befolyásolja a hajók átlagos kihasználtságát. Ezek a flották nagyrészt 12 méternél rövidebb, kis motorteljesítményű, korlátozott hatótávolságú hajókból állnak, a távoli fekvés, valamint az importált üzemanyagtól és berendezésektől való függőség miatt pedig magasabbak a működési költségeik. Ezenkívül szűkösebb a hozzáférésük magánfinanszírozáshoz, és korlátozott az infrastruktúrájuk, ami hatással van az érintett halászatok általános jövedelmezőségére, ezért a halászok arra kényszerülnek, hogy a hiányzó jövedelmük pótlása érdekében többrétű tevékenységet folytassanak, ami viszont befolyásolja a hajók kihasználtsági arányát. Szűk, part menti talapzati vizeken működnek, gyakran vándorló fajokkal vagy szomszédos flottákkal versenyezve, és olyan, társadalmi-gazdasági szempontból kiszolgáltatott környezetben, ahol a halászat meghatározó szerepet tölt be a helyi foglalkoztatásban, az élelmezésben és a közösség stabilitásában. Ráadásul a legkülső régiókban megcélzott halállományok a jellegüket tekintve változatosabbak, és több fajból állnak, mint az Unió többi részének halászflottája által megcélzott halállományok.

Ezekre a sajátos szerkezeti és ökológiai jellemzőkre figyelemmel előfordulhat, hogy a hagyományos – főként az egy fajra irányuló és adatokban gazdag halászatra tervezett – uniós állományfelmérési módszerek, valamint a szélsőséges időjárási eseményeknek kevésbé kitett és a halászok kizárólag halászati tevékenységből való megélhetésének biztosításához kellően jövedelmező és finanszírozott halászatra tervezett hajókihasználtság-felmérési módszerek kiigazítást igényelnek ahhoz, hogy megfelelően tükrözzék a legkülső régiók valós helyzetét. A módszertani kiigazítások során azt is figyelembe kell venni, hogy a helyzetet sok esetben súlyosbítja a halászhajók jellege, mert a szóban fogó hajók az Unióban a legrégibbek és

([1]) COM(2022) 198 final.

legkisebbek közé tartoznak, és felszereltségüknél fogva kevésbé alkalmasak arra, hogy diverzifikálják az általuk célzott halállományokat, a halászterületeken kiterjedtebben és egyenletesebben oszoljanak el a halászati műveletek partvonalhoz közeli túlzott összpontosulásának elkerülése érdekében, valamint adatokat gyűjtsenek és továbbítsanak a halászati tevékenységeikről.

Az e halászatokra vonatkozó adatok viszonylag korlátozottak, és kevesebb az állományfelmérés, ami akadályozza a tagállamokat abban, hogy a halászati kapacitás és a halászati lehetőségek közötti egyensúlynak a közös halászati politikáról szóló 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 22. cikkének (2) bekezdése szerinti elemzésére vonatkozó bizottsági iránymutatással([2]) (a továbbiakban: COM(2014) 545 final közlemény) összhangban jelentést készítsenek a flottáik halászati kapacitása és halászati lehetőségei közötti egyensúlyról. Ezenkívül a legkülső régiók flottái által folytatott halászati tevékenységek sokféleségének pontosabb figyelembevétele érdekében az adatgyűjtési keretrendszerben([3]) meghatározottakon túl a flották nagyobb mértékű alszegmentációjára lehet szükség.

Ez a közlemény a fent említett, az Unió többi részében tapasztalhatótól jelentősen eltérő tényezők figyelembevételével készült, és a legkülső régiókról szóló 2022. évi közleményben([4]) meghatározott prioritásokkal összhangban konkrét iránymutatást határoz meg a legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensek egyensúlyának értékeléséhez. Az EUMSZ 349. cikkével összhangban hozzáigazítja a COM(2014) 545 final közlemény egyes elemeit a legkülső régiók gazdasági és társadalmi strukturális helyzetéhez és e helyzetet súlyosbító tényezőihez, valamint az e közlemény 3. szakaszában meghatározott feltételek mellett a COM(2024) 223 final közlemény helyébe lép.

A COM(2024) 223 final közlemény hatályvesztésére tekintettel és az európai óceánügyi paktumban([5]) tett kötelezettségvállalást követően a Bizottság felkérte a legkülső régiókban flottával rendelkező tagállamokat, hogy nyújtsanak be az iránymutatások módosítását alátámasztó tudományos bizonyítékokat, valamint egyeztetett tudományos testületével, a Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottsággal (HTMGB)([6]).

Ez a közlemény (a COM(2014) 545 final közleményben foglaltakhoz képest) alternatív módszereket határoz meg, amelyeket az érintett tagállamok a legkülső régiók 12 méternél rövidebb hajóiból álló flottaszegmensekre vonatkozó egyes mutatók elkészítéséhez alkalmazhatnak. Ezek az alternatív módszerek a COM(2014) 545 final és a COM(2024) 223 final közleményben foglaltak részletes kifejtésén alapulnak, és figyelembe veszik 1. a HTMGB által a tagállamok éves flottajelentéseivel kapcsolatban benyújtott további tudományos elemzéseket és ajánlásokat, valamint 2. az érintett tagállamok által a legkülső régiókra vonatkozóan szolgáltatott információkat([7]).

A tagállamoknak minden esetben – így az e közleményben foglalt iránymutatás alkalmazása során is – be kell nyújtaniuk minden szükséges adatot és magyarázatot, hogy megindokolják

([2]) COM(2014) 545 final.
([3]) A Tanács 199/2008/EK rendelete (2008. február 25.) a halászati ágazatban az adatok gyűjtésére, kezelésére és felhasználására szolgáló közösségi keretrendszer létrehozásáról, valamint a közös halászati politika tekintetében a tudományos tanácsadás támogatásáról (HL L 60., 2008.3.5.).
([4]) COM(2022) 198 final.
([5]) COM(2025) 281 final.
([6]) A HTMGB 25-18 és PLEN 25-02 jelentése.
([7]) Különösen a HTMGB PLEN 25-02 jelentését.

választásukat, és szükség esetén lehetővé tegyék a HTMGB általi további elemzést és vizsgálatot.

2. A LEGKÜLSŐ RÉGIÓKBAN A 12 MÉTERNÉL RÖVIDEBB HAJÓKBÓL ÁLLÓ FLOTTASZEGMENSEKRE VONATKOZÓ ALTERNATÍV MÓDSZEREK

A COM(2014) 545 final közlemény főszabályként valamennyi hajószegmensre vonatkozik.

Az e közleményben foglalt iránymutatások olyan alternatív módszereket vezetnek be a legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensekre vonatkozóan, amelyek az adatparaméterek, a biológiai mutatók, a hajók kihasználtságára vonatkozó mutatók és a kiegészítő mutatók kidolgozására alkalmazhatók, az alábbiak szerint.

A tagállamok csak akkor készíthetik el flottajelentésüket az érintett flottaszegmensekre vonatkozóan az e közleményben meghatározott alternatív módszerek bármelyike alapján, ha ezt az érintett flottaszegmens sajátos helyzete, illetve a legkülső régióban való elhelyezkedése miatt az adott szegmensre jellemző sajátos korlátok alapján megindokolják. A magyarázatokat a flottajelentés mellékletében kell megadni.

A COM(2014) 545 final közlemény szerint abban az esetben, ha a mutatók az egyik érintett flottaszegmensnél egyensúlyhiányos helyzetet jeleznek, de a tagállam megítélése szerint a szóban forgó flottaszegmens mégis egyensúlyban van az erőforrásokkal (vagy fordítva), akkor a tagállamnak olyan elemzést kell szolgáltatnia ennek alátámasztására, amelynek alapján a Bizottság és a HTMGB az egyensúlyra vonatkozó következtetése kialakításakor teljes mértékben megismerheti és figyelembe veheti a tagállam álláspontja mögötti indokokat. Ez a mutatóknak a COM(2014) 545 final közleményben meghatározott módszerek szerinti és az e közleményben meghatározott alternatív módszerek alkalmazásával történő kidolgozására egyaránt vonatkozik.

2.1. Adatparaméterek és flottaszegmentáció

A szabványosított elemzések, az összehasonlítások megkönnyítése és a munkafeladatok megkettőzésének elkerülése érdekében a COM(2014) 545 final közleménnyel összhangban az adatparamétereket az adatgyűjtési keretrendszernek megfelelően gyűjtött adatok alapján kell kiszámítani.

A HTMGB szakvéleményével összhangban a legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajók esetében a mutató kiszámítása tovább bontható alszegmentációval a legmegfelelőbb szinten([8]). Az alszegmentáció elvben elősegíti, hogy az alszegmensekre vonatkozó mutatóértékek reprezentatívabbak legyenek, mint összevontabb szegmentációnál. Alszegmentáció esetén azt az adatgyűjtési keretrendszeren felül, nem pedig ahelyett kell megadni. Ezen túlmenően a flottajelentésben szereplő számításokat alátámasztó valamennyi adatot az azonos, egységes alszegmentációnak megfelelően a flottajelentés mellékletében is meg kell adni.

([8]) A tagállamoknak a lehető legjobban fel kell használniuk a gazdasági adatok benyújtására vonatkozó felhívás formanyomtatványának TEVÉKENYSÉG, FELSZERELÉS vagy HALÁSZAT oszlopait.

2.2. Biológiai mutatók

A COM(2014) 545 final közleménnyel összhangban mindkét biológiai mutatónak („fenntartható lehalászási arány” mutató és a veszélyeztetett állományokkal kapcsolatos mutató) egyensúlyban kell lennie a flottaszegmens egyensúlyának igazolásához.

2.2.1. „Fenntartható lehalászási arány” mutató

A legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensek esetében a „fenntartható lehalászási arány” mutatónak (SHI) a COM(2014) 545 final közlemény 10.1. szakaszában ismertetett kiszámítása az alábbi módok egyikén egyszerűsíthető:

- az F és az Fmfh értékek prioritási sorrendben a következőkből vezethetők le: a) szakértői értékelésnek alávetett nemzeti értékelések, amennyiben a szakértői értékelések vagy nyilvánosan hozzáférhetők, vagy rendelkezésre állnak a flottajelentés mellékleteként, b) olyan nemzeti értékelések, amelyek (még) nem képezik szakértői értékelés tárgyát, amennyiben a nemzeti értékelések szakértői értékelés céljából szerepelnek a flottajelentés mellékletében. Az állományfelméréseknek a halállományok mindenkori állapotát tükröző, rendelkezésre álló legfrissebb adatokon kell alapulniuk. Tekintettel arra, hogy nem mindig állnak rendelkezésre éves adatok mindegyik állományról, a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a megadott állományfelmérések a rendelkezésre álló legfrissebb adatokon alapuljanak, és ne legyenek a referenciaévet megelőző három évnél régebbiek. A pontos időtáv azonban az állományok életciklusától függően változhat, tehát egyes, hosszabb életciklusú fajok esetében a valamivel régebbi, legfeljebb ötéves felméréseik még mindig relevánsak lehetnek, az SHI pedig a tényleges lefedettség százalékos arányával és az érték kiszámításához használt állományok számával együtt is bemutatható;
- a halászat egy vagy több reprezentatív célfaja tekintetében az F és az Fmfh értéke esetében becslések használhatók. Ebben az összefüggésben a fajok termelékenységének csoportosításán alapuló értékelések is bemutathatók és alkalmazhatók.

A tagállam által alkalmazott egyszerűsítéstől függetlenül elengedhetetlen, hogy a flottajelentés melléklete minden szükséges adatot tartalmazzon a teljes átláthatóság biztosítása és a HTMGB általi további vizsgálat lehetővé tétele érdekében.

2.2.2. A veszélyeztetett állományokkal kapcsolatos mutató

A COM(2014) 545 final közleménnyel összhangban a tagállamok felkérést kapnak arra, hogy vegyék számba a jelenleg magas biológiai kockázatúként értékelt, a szóban forgó flottaszegmens által „lehalászott” állományokat. A COM(2014) 545 final közlemény azt is pontosítja, hogy ebben az összefüggésben a „lehalászás” azt jelenti, hogy mindegyik fokozottan veszélyeztetett állomány a flotta fogásainak több mint 10 %-át teszi ki, vagy a flottához köthető az állomány fogásainak több mint 10 %-a.

A HTMGB szakvéleménye alapján és a legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensek különleges helyzetére figyelemmel a COM(2024) 223 final közlemény lehetővé tette a tagállamok számára, hogy ideiglenesen alternatív határértéket alkalmazzanak annak meghatározására, hogy a szóban forgó flotta „lehalássza-e” a veszélyeztetett állomány(oka)t([9]). A COM(2024) 223 final közlemény hatályvesztését követően ezt az

([9]) A HTMGB PLEN 24-01 jelentése.

alternatív határértéket ki kell igazítani, hogy jobban tükrözze az említett flottaszegmensek e dokumentum 1. szakaszában ismertetett sajátos jellemzőit, és kifejezze az érintett állományokra gyakorolt hatásukat.

Ezért a tagállamok a legkülső régiók 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensei esetében úgy tekinthetik, hogy egy flottaszegmens akkor „halássza le" a fokozottan veszélyeztetett állományt, ha mindegyik állomány a flottaszegmens fogásainak több mint 20 %-át teszi ki, és a flottaszegmenshez köthető az állomány fogásainak több mint 10 %-a. A tagállamoknak a HTMGB általi további vizsgálat céljából a flottajelentés mellékletében be kell nyújtaniuk az alkalmazott számításokkal kapcsolatos részletes adatokat és magyarázatokat, valamint az alternatív határérték alkalmazásának tudományos indokait.

A harmadik országokkal közös állományok – különösen a regionális halászati gazdálkodási szervezetek által kezeltek – esetében a tagállamok és a HTMGB adott esetben nemzetközi fogási adatokat használnak a veszélyeztetett állományokkal kapcsolatos mutató kiszámításához. Azon közös állományok esetében, amelyekről nem állnak rendelkezésre ilyen nemzetközi adatok, akkor a vonatkozó információkkal és adatokkal kiegészített uniós fogási adatokat használják fel a veszélyeztetett állományokkal kapcsolatos mutató kiszámításához. Nem minősülnek „veszélyeztetett állománynak" azok az állományok, amelyek állapota az érintett regionális halászati gazdálkodási szervezet szerint nem túlhalászott vagy túlhalászásnak kitett.

2.3. A hajók kihasználtsági mutatója

A COM(2014) 545 final közleménnyel összhangban az egyes flottaszegmensek tekintetében a hajók kihasználtsági mutatója a ténylegesen tett erőkifejtés és a flotta által elérhető maximális erőkifejtés hányadosának átlaga.

A legkülső régiók flottáinak egyedi jellemzőit – többek között a halászati tevékenységük intenzitásának változatosságát – elismerve továbbra is lehetőséget kell biztosítani a tagállamok számára, hogy e mutató alternatív – indokolt esetben a szegmens szintjén kiigazított – változatát számítsák ki, amely nem tényleges, hanem elméleti maximális tevékenységi szinten alapul, és amelyet figyelembe vesznek az egyensúly értékelésében. Az egyes tagállamoknak ezt az értéket szakértői megítéléssel és a rendelkezésre álló információk felhasználásával kell meghatározniuk, figyelembe véve azokat a természeti, műszaki és társadalmi körülményeket, amelyek a legkülső régiókban az adott flotta sajátos helyzete szempontjából lényegesek. Ezt a lehetőséget a tagállamok azért vehetik igénybe, mert a flottaszegmenseken belül az egyes referenciaévekben a tengeren töltött napok megfigyelt maximális számát külső tényezők korlátozhatják, így ez a szám nem feltétlenül tükrözi a flotta valós műszaki kapacitását. Külső tényezők lehetnek például a COM(2014) 545 final közlemény 12.2. szakaszában meghatározott gazdasági, környezeti és társadalmi okok. Amint azt az 1. szakaszban megjegyeztük, a legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensek különösen ki vannak téve az ilyen külső tényezőknek.

Amennyiben a tagállamok a COM(2014) 545 final közlemény 12.2. szakaszában foglaltak szerint meg tudják indokolni a mutató e változatának használatát, ez tükröződhet a VUR*nn* mutató kiválasztásában. A flottajelentés mellékletében meg kell adni az *nn* kiválasztásának indokait a számításokhoz szükséges valamennyi adattal együtt. A VUR mutatót érintő tendenciák feltárásának lehetővé tétele érdekében a Bizottság arra ösztönzi a technikai mutató VUR*nn* verzióját alkalmazó tagállamokat, hogy több éven keresztül tartsák fenn ugyanazt a

határértéket, ezáltal ugyanis mérsékelhető a szélsőértékek hatása. Az *nn* határérték meghatározásakor vagy kiigazításakor a tagállamoknak minden esetben egyértelműen indokolniuk kell a döntésüket.

A túl kicsi referenciamintából eredő pontossági problémák orvoslása érdekében a tíznél kevesebb hajóból álló szegmensek egyensúlyának értékeléséhez a mutató azon verzióját kell alapul venni, amely a legmagasabb értéket eredményezi, figyelemmel a COM(2014) 545 final közlemény 12.3. szakaszában meghatározott 0,7-es legkisebb referenciaértékre.

2.4. Kiegészítő mutatók

A legkülső régiókban a 12 méternél rövidebb hajókból álló flottaszegmensek esetében a „túlhalászott állományok száma” (NOS) mutató és a gazdasági függőségi mutató (EDI) megadható kiegészítő biológiai mutatóként, és a HTMGB szakvéleményének megfelelően számítható ki([10]).

Bemutathatók olyan társadalmi mutatók is, amelyek segíthetnek szemléltetni a flotta működésének tágabb társadalmi-gazdasági körülményeit. Ez lehetőséget ad a tagállamoknak arra, hogy további példákkal szemléltessék a legkisebb hajókból, valamint a potenciálisan legsérülékenyebb hajókból, halászokból és vállalkozásokból álló flottaszegmenseik helyzetét.

Ezek a kiegészítő mutatók nem tekinthetők alternatív mutatóknak, és nem képezik a flotta egyensúlyára vonatkozó számítás részét.

3. ZÁRÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK

Ez az iránymutatás a közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 22. cikkének (2) bekezdése szerint a tagállamok által 2026 májusáig benyújtandó nemzeti jelentések kidolgozására és értékelésére vonatkozik. Ugyanakkor a tagállamok által 2025 májusáig benyújtott nemzeti jelentések értékelésére is alkalmazandó, ha ezek a jelentések már tartalmaznak olyan értékeléseket vagy információkat, amelyek alapján kedvezőbb értékelés készíthető az adott flottaszegmens egyensúlyáról, mint a COM(2024) 223 final közleménnyel kiegészített COM(2014) 545 közlemény alapján. A Bizottság a kifejezetten a legkülső régiókat érintő kérdések kezelése érdekében folytatja az együttműködést a HTMGB-vel, különösen a HTMGB legkülső régiókkal foglalkozó szakértői munkacsoportjával.

([10]) E mutatók kiszámításához lásd a HTMGB STECF-PLEN-24-01 és STECF-15-02 jelentését (76–78. o.), ahol n=10 %.